

TINGENS OCH TANKARNAS LANDSKAP

Försök i naturumgängets arkeologi
med exempel ur Blekinges och Smålands förflutna

BJÖRN NILSSON

Acta Archaeologica Lundensia Series in 8° No 44

Almqvist & Wiksell International, Stockholm

I. EN BÖRJAN

12 FÖRORD

15 INLEDANDE FÖRHÅLLANDEN OCH BEGREPP

Frågorna och boken. Tvärvetenskap som hopp och essän som metod.

Ett förhållande till Stig Welinder. Ekologi. Människoekologi och arkeologi.

28 ANSATS

II. PÅ VÄG MOT ARKEOLOGIN

32 INLEDNING

34 FYRA MÄNNISKOEKOLOGISKA RÖSTER

37 **HARRY MARTINSON** En martinsonsk arkeologi. Ett modernistiskt fundament. Övergivenhetens lära och den godartade möjligheten. Det enkla, det veka och ömma. Skildringsmedvetenhet. Stämningforsknig. Arkeologin som stämningforsknig. Martinson, människoekologi och arkeologi.

59 **GREGORY BATESON** Vetenskapen bevisar aldrig någonting. Kartan är inte territoriet, och namnet inte det benämnda. Uppdelningen av det uppfattade universum i delar och helheter är bekväm. Divergerande sekvenser är oförutsägbara. »Ingenting kommer från ingenting«. Antal är skilt från kvantitet. Kausaliteten fungerar inte baklänges.

69 **JOHAN ASPLUND** Den sociala responsiviteten. Tankefiguren. Arkeologi och framtidsforsknig.

83 **TORSTEN HÄGERSTRAND** Tidsgeografin. Kornstruktur.

- 92 **NÅGRA PREMISSE R FÖR EN MÄNNISKOEKOLOGISK LÅNGTIDS-
ARKEOLOGI**
- 92 **KAPITEL TVÅ OCH EN HALV**
- 93 **ARKEOLOGI OCH FÖRHISTORIA** Förhistorien finns men är borta. Arkeo-
logins borte anknytning och förhistoriens hitre. Några metodiska poänger
och fällor vad gäller anakronistisk kategorisering. Levandegöranden och
dödförklaringar.
- 99 **MATERIALITET. FRÅN LANDSKAP TILL TING OCH NATUR TILL KULTUR**
Gradlösa nivåer. Materialitet som rumslighet. Mellan landskap och ting.
Skalförskjutning. Naturmaterial och kulturmaterial.
- 107 **DEN MATERIELLA VARAKTIGHETSKARAKTÄREN** Varaktighet. Förloppens
takt. Materialitetens otakt och varaktighet.
- 116 **TILLBAKABLICK KAPITEL II**
- 116 **RESUMÉ**
- 118 **SLUTSATSER**

III. FYRA FÖRFLUTENHETS FÖRSÖK

- 122 **INLEDNING**
- 123 **NÅGRA KARAKTÄRS DRAG AV BLEKINGES OCH SMÅLANDS GEOGRAFI OCH
STENÅLDERSARKEOLOGI** Geografi. Stenåldersarkeologi.
- 130 **FÖRSÖK ETT. DET LAXISKA RUMMET OCH FISKARENS HEMLIGA
REDSKAP**
- 131 **DET LAXISKA MÖRRUM** Fisken och fisket. Lax i tid och rum. En spekula-
tion om det laxiska landskapet.

- 154 HEMLIGHETENS FISKE. EN STUDIE I ARKEOLOGER, FISKARE OCH GÄDDKROKAR** Övärlden. Gäddfisket. Gäddfisket synat genom krokar och fiskare. Gäddfiske enligt arkeologen Björn N. Gäddfiske enligt fiskaren Gösta J. Gäddfiske enligt fiskaren Ingvar A. Utifrånperspektivets stela, naiva och verklighetsfrånvända sida. Gäddfisket ur ett samlat perspektiv.
- 186 SLUTORD**
- 190 FÖRSÖK TVÅ. I MÖTET AV DET SOM BESTÅR**
- 190 FÖRÄNDRINGSFÖRNIMMELSENS SUBJEKTIVA TAKT OCH FORM**
- 197 FÖRNIMMELSER AV LANDSKAP**
- 204 FÖRNIMMELSER AV REDSKAP**
- 208 ARKEOLOGI I FORTGÅNGEN AV MÖTEN MELLAN DET SOM BESTÅR**
- 210 FÖRSÖK TRE. HÄNFÖRANDE MÅNGTID**
- 210 BAKGRUND** Perspektivförskjutning. Biografisk arkeologi. Landskapet. Platsen.
- 218 PLATSLIV** Baklängesgång och tidshopp. Den arkeologiska platsen. Undersökningen 1990, återkomsten 1999 och undersökningen 2000. Förhistorier och efterkonstruktioner. Samtidsframtid. Bruksliv.
- 233 SLUTORD**
- 237 FÖRSÖK FYRA. PLATS FÖR TING OCH TANKE**
- 240 UNDERLAG** Fyra kvadrater. Utsnitt ett. Utsnitt två. Utsnitt tre. Utsnitt fyra. Landskapsvistelse. Något om kartunderlag, GIS och fältGIS.
- 265 PUNKTER OCH PLATSER** Punktvis förekomst.
- 271 FÖRHISTORISK KONTAKT. NÅGRA KARAKTÄRSDRAG OCH SPEKULATIONER** Övergivanden. Tidskontakt. Fornlämningskontakt. Stenkontakt.

316 TILLBAKABLICK KAPITEL III

316 RESUMÉ

317 SLUTSATSER

IV. ETT SLUT OCH EN BÖRJAN

322 INLEDANDE TANKAR INFÖR ETT MILJÖSAMTAL

323 ARNE NÆSS OCH DJUPEKOLOGI

Höga berg. Djup ekologi.

328 ARKEOLOGISKA STICKORD Långtidssymmetri. Egenhistorier. En hel miljö-
vård. En utmaning av modernitetsbegreppet. Spårtydningens historia.
Materialkategoriseringens historia. Geografiska, kronologiska och tekno-
logiska hierarkier.

332 EFTERORD

334 ENGLISH SUMMARY. LANDSCAPES OF THINGS AND THOUGHTS

V. BIHANG OCH KÄLLOR

348 BIHANG I. GIS

350 BIHANG II. PLATSDATABAS

351 KÄLLOR

351 TRYCKTA KÄLLOR

365 OTRYCKTA KÄLLOR

367 ARKIVMATERIAL

TACK